

Innihald

- 4 Høvuðsgrundarlagið undir stovnsmetingum kemur frá fiskiflotanum
- 10 Stovnsstödd og neyvleiki
- 14 Toskayngul etin upp innanífrá av rundormi
- 16 Vísindavøkan 2016
- 18 Metlág saltinnihald seinasta vetur
- 21 Nýtt fiskaslag skrásett við Føroyar
- 22 Kanna nýggja ættarliðið í juni og juli
- 24 Tíðarseriur
- 26 Ph.D.-verja: Plantuæti á Landgrunninum – innara økið og ytru økini
- 28 Fuglateljning við dronu
- 30 Lutakast millum innsend fiskamerkir
- 32 Tilmæli
- 42 Støðan hjá toski, hýsu og upsa
- 44 Verkætlanir á Havstovuni í 2017
- 51 Fjarðakanning 2017
- 52 Rakstur 2016
- 52 Rannsóknartúrar 2016 hjá Magnusi Heinasyni
- 54 Ritgerðir 2016
- 56 Fyrilestrar 2016
- 58 Postarar 2016

Sjóvarmál 2017

Lagt til rættis: Havstovan | Ritstjórn: Helga Bára Mohr Vang, Eydna í Homrum, Jákup Reinert, Lise Helen Ofstad, Hanna Elina Djurhuus og Dagunn H. Jógvansdóttir Clementsen | Satsur og uppseting: Havstovan | Prent: Føroyaprent | Útgáva: Havstovan 2017 | Tað er gaman í at nýta tilfar úr ritinum, um bert keldan verður upplýst | ISBN 978-99918-831-7-5

Oddagrein

Broytingartíð

Upp á fleiri mátar standa broytingar fyri framman, bæði fyri fiskivinnuna og Havstovuna.

Nýggja lógin um fyrisiting av sjófeingi leggur upp til meira ítøkiliga røkt og umsiting av havsins tilfeingi, enn lógin um vinnuligan fiskiskap gjørdi. Stovnsmetingar og tilmæli skulu gerast av fleiri fiskastovnum enn higartil, og ætlanir skulu gerast fyri, hvussu hvør einstakur stovnur skal umsítast. Hetta setur sjálvsagt fleiri krøv til virksemd hjá Havstovuni; men teirri avbjóðingini taka vit fegin ímóti, í tann mun vit fáa møguleika til tað.

Eisini skal landsstýrismaðurin skipa eitt ráð fyri Havstovuna, har vinnan á sjónum og myndugleikin eru umboðað. Ráðið skal verða eitt stað, har hugskot og spurningar í sambandi við ráðgeving, havrannsóknir og royndarfiskiskap verða viðgjørd. Fremsta endamálið er at styrkja samskipti og samstarv millum Havstovuna og alla vinnuna. Hetta er eitt spennandi átak, ið vit fegin taka ímóti. Samskipti og samstarv kann einans vera til gagns fyri okkum øll.

Vit leggja okkum ikki út í tann partin av kjakinum um fiskivinnunýskipanina, ið er um atgongd og gjald. Her kunnu vera ymiskar áskoðanir, og tær eiga onnur enn Havstovan at taka sær av. Men tá tað kemur til tann lívfrøðiliga partin, herundir samstarv, gransking, stovnsrøkt og ráðgeving, er Havstovan við. Tað er mín sann-

føring, at tey allarflestu í samfelagnum síggja tað neyðuga í hesum; men at tað heldur eru kapping og manglandi vitan (vinnuliga og politiskt), ið gera tann tvídráttin, ið er á økinum. Stórus tørvur er á nýggjum og meira ítøkiligum mannagongdum á hesum økinum. Ætlanimar hjá myndugleikunum eru spennandi og kærkomnar.

Myndugleikarnir hava nú játtað figging til tað nýggja rannsóknarskipið. Hetta er ein gleðilig stórhending. Við hesum skipinum fær sjó- og fiskivinnutjóðin Føroyar eitt framkomið amboð, ið fer at flyta okkum væl á leið frameftir. Skipið verður bygt soleiðis, at tað umframt at nøkta tørvin til gransking innan okkara hav og tilfeingi, eisini kann brúkast av øðrum enn Havstovuni. MEST skal standa fyri byggingini og sáttmála-prísurin er 276,725 mió. kr. Harumframt eru aðrir kostnaðir, m.a. til dagføring av projekteringini, eftirlit og annað, soleiðis at verklagslógin, ið lögtingið samtykti, er upp á 286 mió. kr. Skipið skal latast okkum 1. juni 2020.

Eisini í náttúruviðurskiftunum á Landgrunninum eru broytingar á veg. Eftir fleiri ár við søguliga lítlari tilgongd og stovnsstöddum og fiskiskapi av toski og hýsu, tykjast batar at vera fyri framman. Batar eru í gróðri og djóraæti, og tilgongdin av nebbasild er økt. Góð tilgongd av hýsu er á veg, og löggið skal tað vera, um ikki tilgongdin av toski eisini fer at batna. Sama er við teimum sløgum av sjófugli, ið liva av nebbasild.

Samanumtikið standa sostatt broytingar fyri framman á fleiri økjum.

Ein av uppgávuunum hjá Havstovuni er at upplýsa og at ráðgeva vinnuni og myndugleikunum soleiðis, at tann batin, ið nú tikist at vera á veg á Landgrunninum, kann koma so væl til høldar sum gjørligt.

Havstovan hevur eisini til uppgávu at spjæða ta vitan, ið verður fingin til vega, út í samfelagið. Vitanin skal brúkast og vera við til at flyta samfelagið frameftir. Á heimasíðuni hjá Havstovuni www.hav.fo er hópin av áhugaverdum tilfari.

Eisini hetta ritið – Sjóvarmál 2017 – er partur av kunningararbeiðinum.

Millum annað er ein grein, ið vísir hvørji hagtøl liggja til grund fyri stovnsmetingum. Eisini sæst, við dømi í toski, hvørjir neyvleikar/óvissur eru í stovnsmetingum.

Teir stóru havstremjarnir, ið reka ígjøgnum føroyska havøkið, ávirka sjálvsagt livilíkindini í sjónum. Saltinnihaldið í sjónum vísir, hvaðani sjógvurin kemur, og tí verður hetta mátað regluliga. Í hesum riti sæst, at sjógvurin á okkara leiðum nú er sjáldsama feskur. Hetta bendir á, at tann sjógvurin, sum nú rekur hendavegin, í stóran mun hevur sín uppruna úr norðaru, heldur enn syðru leiðum vestanfyri. Hetta tykist at vera til fyrimum fyri vistskipanina á Landgrunninum.

Tann fyrsta ábendingin um, hvussu gýtingin hjá fiski á Landgrunninum og Føroyabanka hevur hiltast, fæst á yngultúrinum, ið á hvørjum ári verður gjørdur

í seinnu helvt av juni. Eisini verða æti og føðiviðurskiftini hjá ynglinum kannað á hesum túrunum. Yngultúrnir geva altíð týðandi upplýsingar um tey skiftandi viðurskiftini á Landgrunninum.

Tað er umráðandi, at starvsfólkini á Havstovuni hava hægstu førleikar. Fleiri doktarar eru útbúnir við gransking á Havstovuni, og í august 2017 vardi enn ein doktari sína ritgerð. Útbúgvingin var í samstarvi við Fróðskaparsetrið.

Tey, ið eru áhugað í søguligum tølum og tí nýggjastu gongdini í havfrøði, æti, sjófugli og fiskastovnum, fáa eisini eitt dagfært yvirlit í hesum riti.

Umframt tað afturvendandi arbeiðið, verða eisini fleiri verkætlanir gjørdar á Havstovuni. Í løtuni er 16 ymiskar verkætlanir í gongd, ið fevna um alt frá streymkanningum, æti og vistskipanum, til nýggja tøkni, nýtt tilfeingi, sjófugl, reiðskap og sníkar í makreli, ið gera fiskin bleytan. Meira um hesar verkætlanir og nógva annað, kann lesast í hesum riti.

Eilif Gaard, stjóri